

ACC. N:R M. 15810: 1-5.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Arthur Lewinson, Hestna*
Härad: *Mo* Berättare: " " "
Socken: *Överyd* Berättarens yrke: *hjemmansägare*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1903* i *Överyd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hemmets prydnade, s. 1-5.
(sid. 5 är en teckn.)

LUF 49

26/1-63

Minnena som jag här nedskriver gäller i stort sett från mitt föräldrahem, vad jag själv mins samt vad jag hört av mina föräldrar m.fl.

Lövning .

I min barndom förekom att det sattes in lövruskor i den öppna spisen där sådan fanns. Lövruskorna voro av björk. Lövningen brukade ske om Pingst men jag tror också om midsommar.

Golvet.

Jag har inget minne av att golven beströddes, men vet att längre tillbaka var det brukligt. Finhackat enris förekom på golven om Jul. Färskt enris ger en frisk och behaglig doft, detta torde vara anledningen till att sådant brukades. Jag har också hört att långhalm inbars vid vissa tillfällen, men anledningen härtill torde varit följande. När det kom många och långväga gäster som skulle övernatta fanns det inga sängar för dessa utan då utbreddes halm på golvet i storstugan och här fingo gästerna lägga sig. Men någon av de nämnda metoderna har ej förekommit här under 1900 talet.

Skurning av golven varierade för olika rum. Det gamla boningshuset här som var mitt födelsehem var byggt 1841

och revs 1950. När jag minnes det utan korkmattor då brukades kök och sängkammare skuras minst en gång i veckan. Övriga rum där man inte uppehöll sig så ofta skurades med längre mellanrum. En särskild stor rengörning gjordes ju varje höst och vår då alla golv grundligt skurades. Trasmattor har funnits på golven så långt jag kommer ihåg och förekommer väl ännu något i hemmen men istället för trasor av tyg användes numera plastrensor, detta huvudsakligen i köket ovanpå annan golvbeläggning. Trasmattorna vävdes på gården av kvinnorna.

Väggprydnader.

Utsydda bonader började användas i början av 1900. Dessa satt uppe hela året mer än när de togs ner för rengörning. Tapeter har förekommit så länge jag minns. När vi rev den gamla stugan kom det fram att de första tapeterna där voro ganska tjocka och handmålade. De första tavlorna började komma också i början av 1900 5-10. Det var dels fotografiförstoringar av förfäderna, Kungliga personer, samt tavlor med bibelspråk och bilder. Fotografiförstoringar tilkom genom att kringvandrande (agenter) upptog beställningar. Sådana kringvandrande agenter försålde också de andra tavlorna.

Bords och skåpprydnader.

Ja detta är jag mindre kapabel till att redogöra för

(arsenik) tapet.

en kvinna vore bättre skickad härtill.

Men vad jag minns det är att på köksbordet fanns det nog inte duk långt tillbaka. Men så kom vaxdukarna som pålägg på köksborden. På borden i finrummen däremot fanns det i allmänhet linnedukar (vita) så förekom s.k. drälldukar min mor brukade också väva sådana men mönstren varierade och dessa är inte lätt för en lekman att beskriva. Att den och den duken användes vid en viss högtid kan jag inte minnas och tror det inte att så var.
Spisar.

I köket var det vanlig järnspis, i den stora mur vid vilken järnspisen var insatt uti var en stor bakugn i vilken det först eldades så den blev riktigt varm varefter brödet bakades. Den ugn användes inte som jag minns. I övriga rum var det åtminstone en öppen spis idessutomrum fanns murade spisar som uppmurats av vanlig tegelsten ännu längre tillbaka även av vanlig natursten. Dessa spisar voro föregångare till senare kakelugnar och räckte från golv och nära upp till taket. Jag med-
sänder en teckning över en sådan gammal murad spis. Den är av enkel sort, sedan fanns det ju de som var mera konstnärligt utförda.

Belysning.

Vi fick el. belysning först 1937 här dessförinnan

var det fotogen belysning, mer än under förra världskriget då det var svårt med import av olja, då användes karbidbelysning ganska allmänt. Även ljus användes, sålunda var det på finare taklampor för fotogen även påsatt ljushållare och särskilt användes dessa vid Jul.

Blommor.

Krukblommor i fönstren kommer jag ihåg från min tidigaste barndom. Flitiga Lisa och pelagonie var blåa de som förekom. Stäckling tillgick så att det bröts av en liten del av en skälk som sedan sattes i vatten och när ett rotsystem utvecklats var den färdig att sättas i en därför avsedd burk eller kruka. Ja ofta stals sådana för att ge bättre tur.

Andra prydnader.

Prydnader förekom av olika slag sålunda fanns det en hel figur av gips porslin lera brons m.m som stod på hyllor och även på skåp. Halmkronor julgirlander och sådant hör mera till senare tid det är sådant som industriellt framställes, kanske det fanns föregångare för detta långt tillbaka men därom vet jag inget.

